

PROPOSTA DE LA MESA DE L'EDUCACIÓ D'ADULTS DE CATALUNYA SOBRE EL "DOCUMENT DE BASES PER A LA LLEI D'EDUCACIÓ PERMANENT DE CATALUNYA"

Aquest document es presenta en dues parts. La primera amb la crítica al "Document de Bases per a la Llei d'Educació permanent de Catalunya", la segona en les línies generals per a la construcció d'un model d'educació permanent.

1. OBSERVACIONS AL DOCUMENT DE BASES

Considerem que cal un canvi complet de les orientacions que recull el document, és a dir fem una "esmena a la totalitat", pels següents motius:

a) De forma:

- El títol no es correspon amb el contingut, perquè en el document es parla de l'educació permanent i, si bé, anuncia tres àmbits només en desenvolupa l'educació bàsica o general de persones adultes.
- El text és una repetició d'idees extretes d'altres documents ja elaborats, que no aporten res de nou, ans al contrari emboliquen el redactat i les definicions establertes anteriorment. Està ple d'incoherències i és molt reiteratiu en conceptes (hi ha més de 10 frases definint l'educació d'adults, moltes d'elles contradictòries), cosa que el fa confús, desordenat i fosc. S'hauria d'unificar la definició dels conceptes següents: educació permanent, educació al llarg de la vida, educació bàsica i formació bàsica, competències transprofessionals, competències socials, desenvolupament personal i per acabar caldria fer una definició clara de la paraula col·lectius en les diferents accepcions (de risc, vulnerables, marginats, en perill d'exclusió, diana,...).
- El redactat del document de bases delata la poca formalitat i sensibilitat de l'actual Departament d'Educació envers l'educació de persones adultes, es treu teoria de molts informes però no es coneixen prou les necessitats del dia a dia a les escoles. Aquest no és un treball elaborat i seriós que ens presenti una realitat amb necessitats concretes i reptes a resoldre.
- Està descompensat en la redacció, hi ha 29 pàgines de declaracions de principis i només 10 per mirar de concretar el model d'educació permanent. Amb moltes afirmacions i declaracions d'intencions: presenta grans canvis socials, promet una "reforma profunda" que acabi amb "centres escanyolits, infradotats i precaris", i que aportarà "dispositius importants per acollir nous nens", ... Grans paraules que disfressen un projecte parcial, limitat a alguns ensenyaments bàsics, un projecte escolar i acadèmicista, que suposa un pas enrera i dona pas a noves frustracions i incerteses. Cap proposta i termini que ens porti a pensar en reptes a complir.
- El document té un llenguatge poc acurat, com ara la manca de referència a les dones, i amb formulacions incorrectes, com la de presidiaris o ex-presidiaris (pàg. 5).

b) De contingut:

- No hi ha una definició clara a favor d'una xarxa de centres públics. La paraula "**pública**" està pràcticament exclosa del document.
- Segrega els ensenyaments que anomena inicials, inclosos els programes d'educació bàsica per immigrants i el certificat de formació instrumental incloent-los a l'àmbit d'educació per la cohesió i participació social. Aquesta proposta va en contra del que sempre s'ha considerat l'educació general de les persones adultes, educació que va des de l'alfabetització (avui anomenada inicial fins l'accés a la Universitat passant per la preparació a les proves d'accés i el GES, ensenyaments que actualment s'estan realitzant en els centres i aules d'educació de persones adultes.
- Pel que fa a l'àmbit de l'educació per a la cohesió i participació social estan desvirtuats els continguts dels programes que hi refereix.

- Restringeix els objectius de l'educació de persones adultes als purament *economicistes* i de la competitivitat, deixant de banda l'atenció a d'altres necessitats educatives, en el seu aspecte més integral.
- Limita l'educació permanent d'adults entre els 18 i els 64 anys, amb la qual cosa exclou el període 16-18 i més grans de 64.
- No reconeix l'especificitat de l'ensenyament d'adults, ni pel que fa a la xarxa de centres i aules (que només cita pel programa de GES), ni per la tipologia de centres ni la del professorat.
- No resol l'equiparació a tots els nivells entre el professorat que fa la mateixa feina als Ajuntaments i a la Generalitat (Educació, Justícia, Cultura, ...).
- No té una política de planificació dels recursos públics, mantenint diverses iniciatives paral·leles i sovint repetitives (normalització lingüística, escola oficial d'idiomes, escoles tallers, centres cívics, ...). Per contra, es potencia la política de competitivitat i enfrontament entre elles.
- Darrera l'anomenat procés de Municipalització, que s'està iniciant amb els Plans d'Entorn, pot haver-hi projectes de privatització dels ensenyaments inicials, externalitzant-los a entitats sense ànim de lucre/iniciatives socials, dels que ja hi ha exemples.
- Manté la divisió del professorat entre mestres i secundària diferenciant les condicions de treball i sou davant la mateixa feina.

c) Perquè el document, en lloc de facilitar el diàleg cerca l'enfrontament.

- Desacredita, com de passada, la feina que es fa a les escoles d'educació de persones adultes, sense fer una crítica seriosa, si s'escau, com per exemple en referència a "l'atenció inadequada" a persones d'edat avançada (pàg. 30). El document menysté la feina feta d'aquests anys i no té en compte, que gran part de les propostes que en aquests moments es desenvolupen van néixer a iniciativa dels propis centres, del seu professorat i de l'alumnat. Des de l'Administració no s'ha elaborat una política educativa en el sector de l'educació de persones adultes per a resoldre les necessitats i mancances dels centres, ben al contrari s'han creat nous elements de conflicte, que ens perpetuen com a sector marginal.
- A la vegada es troben acusacions sense fonament quan es parla de la no acceptació de la renovació i de l'ancorament en el passat... franquista del 70. S'expressen opinions unilaterals (apartat de les amenaces), es diuen imprecisions (apartat de forteses), es parla de millores inexistentes (a l'apartat d'oportunitats) afirmacions totes elles que no són necessàries i porten prou malestar a gran part del col·lectiu de professorat perquè sembla que els mals vinguin d'èpoques anteriors, de la gestió personalitzada de les escoles i de la desconfiança en el que està fent l'Administració Pública.
- Quan els partits que ara són al Govern van ser a l'oposició, van mantenir un diàleg fluid i amb molts els punts d'acord. Ara, des del Govern i es veu clarament al document, s'introdueix elements d'enfrontament –similars als de l'anterior Govern de CiU– al referir-se a suposades "actituds radicals" que son una amenaça, i que, òbviament, es refereixen a la Mesa de l'Educació d'Adults de Catalunya.

En conclusió:

El projecte no millora la situació actual de l'educació de persones adultes, ans al contrari, en alguns aspectes l'empitjora. Per això no cal una nova llei. Voldríem una nova llei per potenciar, regular, normativitzar i normalitzar el sector tenint en compte la seva especificitat. La voldríem per planificar una política educativa per l'educació general de les persones adultes en el nou Mapa i en les noves propostes i reptes a assolir. En conseqüència considerem que no es pot entrar a fer esmenes concretes sinó que cal fer una revisió completa del text, una "esmena a la totalitat".

2. BASES PER L'EDUCACIÓ PERMANENT D'ADULTS A CATALUNYA.

Sobre l'educació permanent d'adults.

- Per nosaltres l'educació permanent ha de ser la formació que una persona realitza al llarg de la vida, amb la finalitat no només de completar la formació inicial i de reciclar-se laboralment, sinó també com a gaudi i enriquiment personal. La persona adulta és l'agent de la seva pròpia educació per mitjà de la interacció permanent de les seves accions i la seva reflexió. Quan parlem d'educació permanent estem parlant d'un procés que pretén una transformació social cap a una societat més justa.
- Tot això està en consonància amb els principis dictats pel Fòrum de Porto Alegre on s'afirma: *“La Educación es un derecho humano prioritario e inalienable y durante toda la vida (...). Se afirma el pleno derecho e inalienable derecho a la educación pública, de calidad social para todos y todas. (...) Se exige la democratización de los conocimientos y saberes en beneficio de toda la humanidad. Se rechaza cualquier forma de privatización y mercantilización de la educación, la ciencia y la tecnología. (...)”*; i amb la citació que fa el document de la Comissió europea: *“Hacer realidad un espacio europeo del aprendizaje permanente (21/11/2001. Brusel·les) on s'especifica que per formació permanent s'entén: toda actividad de aprendizaje realizada a lo largo de la vida con el objetivo de mejorar los conocimientos, las competencias y las aptitudes con una perspectiva personal, cívica, social o relacionada con el empleo. (...) La amplitud de esta definición hace también hincapié en toda la gama de actividades de aprendizaje formal, no formal e informal”*.

L'educació permanent és un dret.

- Ha de ser un servei públic i de qualitat, per això la Generalitat ha de garantir el dret a l'educació permanent i integral de totes les persones sense distinció de cap mena i en condicions d'igualtat d'oportunitats.
- L'obligació de l'Administració no només serà vetllar per respondre les demandes concretes sinó **impulsar** l'accés als centres per tal d'afavorir la formació continuada de les persones adultes. Per la qual cosa, cada inici del curs escolar assegurarà aquest accés amb una campanya d'informació i publicitat de les possibilitats que tenen les persones adultes per formar-se.
- Entenem per persona adulta tota persona que té **més de 16 anys**, sense limitacions un cop passada la franja d'edat de la població activa.
- Respecte la població jove, no era “la formació de persones adultes” qui definia la població adulta, sinó que ho és el món laboral (la realitat socioeconòmica), el que marca l'edat de la població treballadora en 16 anys.
La població de 16 a 18 anys ha de tenir una millor Educació Secundària Obligatòria, que eviti l'augment del fracàs escolar que es dona en aquests darrers anys. S'han de prendre mesures i controls que garanteixin la permanència dels estudiants als centres ordinaris i quan no sigui possible hi ha d'haver polítiques educatives que orientin cap al món laboral.
D'altra banda, és evident que persones de 16 anys que estan treballant, o que són nous nadius, han de ser atesos als centres d'educació de persones adultes, tot i tenir necessitat d'actuacions específiques.”

Per una xarxa de centres públic d'educació permanent d'adults.

- **Defensem una educació permanent pública, catalana, única, laica, igualitària de qualitat i gratuïta.**
- El **mapa** de la xarxa de centres d'educació permanent de persones adultes públics haurà de garantir l'accés a una plaça pública a tota persona adulta que ho demandi.
Els recursos públics han d'anar als centres públics. Per tant serà prioritat absoluta aquesta finalitat davant el finançament d'iniciatives privades –amb o sense ànim de lucre-. Aquest **augment de finançament** s'ha de traduir en una forta ampliació de plantilles i recursos. S'ha de garantir que la nova llei vagi acompanyada d'una memòria econòmica que garanteixi els recursos pel seu desenvolupament.

Àmbits de l'educació d'adults.

- Com a mínim reconeixem dins l'educació permanent d'adults tres àmbits: el d'educació bàsica o general, el transprofessional i el de la socio-cultural.
- La Llei, tal com s'anomena actualment en el document, ha d'incloure tots els nivells i àmbits de l'educació permanent.
- En la mesura que hi ha diversos Departaments (Educació, Treball, Justícia, ...) i Institucions Municipals implicats en l'educació permanent s'ha de crear una Comissió Interdepartamental.

Oferta educativa dins l'àmbit d'educació general:

Inclou, com a mínim:

- Iniciació llengua catalana, castellana i llengua estrangera (i altres nivells bàsic i intermedi segons normativa europea).
- Iniciació informàtica/TIC.
- Certificat de formació instrumental.
- Graduat Educació Secundària.
- Cursos de preparació per a les proves d'accés als CFGM, CFGS i Ensenyament Artístics,
- Cursos de preparació per a les proves d'accés a la universitat per a majors de 25 anys.
- Cursos de preparació per a les proves lliures (F. Instrumental, GES, català,...)
- Cursos de formació bàsica acreditables en el marc ocupacional/laboral
- Plans específics d'educació comunitària.

Aquest àmbit educatiu es desenvolupa dins els actuals **centres públics d'educació d'adults**, amb els programes/modalitats **presencials, semipresencials i a distància**. Per tal de poder atendre el màxim de la demanda de forma flexible i a tot el territori, cal que aquestes tres modalitats es puguin adoptar a la major part dels centres d'educació de persones adultes.

Cal desenvolupar millor el punt de referència als processos d'acreditació de competències i d'obtenció de títols.

Els centres d'educació de persones adultes dins de Centres Penitenciaris i el Servei de Normalització Lingüística han d'estar inclosos en aquest àmbit d'educació general i d'accés al sistema educatiu.

Oferta educativa dins l'àmbit transprofessional.

Aquest àmbit s'ha de desenvolupar molt més. En la mesura en que es vagi produint la integració dels sistema públic d'educació permanent, els nivells bàsics de formació que requereixen les formacions transprofessionals aniran integrant-se dins les funcions de l'ensenyament reglat, amb la finalitat, que aquest esforç de formació per part de la persona adulta, tingui en la mesura en que es vagin complint els requisits corresponents, un reconeixement en titulació i/o possibilitats de continuar estudis dins el sistema reglat.

Oferta educativa dins l'àmbit d'educació i participació socio-cultural o de cohesió

Inclou com a mínim aquests dos tipus d'aprenentatges:

- Aprenentatges adreçats a l'obtenció d'un títol oficial: idiomes, música, teatre,... Caldrà aconseguir estendre la xarxa dels centres oficials (Conservatori, Escoles d'arts i Oficis, Escoles d'idiomes, Institut de Teatre..) com a mínim els seus nivells bàsics i una oferta específica per adults.
- Activitats d'ampliació cultural, artístics, d'ocupació del temps lliure, associacionisme que fomentin la participació de la persona adulta a la vida dels barris, pobles, ciutats... En aquest sentit tallers, seminaris, preparació per a una jubilació activa entre d'altres.

Gestió i competències.

- El model de cogestió entre la Generalitat i les administracions locals pot ser vàlid sempre i quan sigui clar que és el Govern de la Generalitat el responsable de que qualsevol ciutadà o ciutadana pugui accedir a l'educació permanent, garantint per a tot el territori una xarxa pública suficient i de qualitat.
- La cogestió ha de permetre una implicació directe de les dues institucions públiques implicades en l'educació permanent, per tal de potenciar la xarxa pública, per elaborar i coordinar plans, detectant les necessitats i aprofitant al màxim els recursos públics, tot tenint en compte els agents socials implicats. Cal procedir a la integració dels recursos municipals i dels de la Generalitat per optimitzar l'oferta.
- Correspondria a l'entitat municipal la planificació, recollir les dades i previsions amb combinació amb el centre d'educació de persones adultes, el manteniment dels espais, etc. Caldria també que els ens locals assumeixin l'impuls i la gestió del professorat de l'àmbit socio-cultural evidentment seria del tot necessari més recursos per augmentar les partides destinades a diversificar tota mena de propostes sortides de la iniciativa popular.
- Correspon al Departament d'Educació les competències, l'impuls i gestió del professorat i personal de l'àmbit d'educació general i d'accés al sistema educatiu. També s'hi ha d'incloure els centres d'educació de persones adultes dins de centres penitenciaris, dependents actualment de Justícia i els actuals programes de normalització lingüística que s'han d'anar integrant als centres d'educació de persones adultes.
- Correspondria al Departament de Treball les competències, l'impuls i gestió del professorat i personal que treballa dins l'àmbit transprofessional.

Sobre els centres de coordinació de l'educació permanent.

- Aquests centres de coordinació tindran la finalitat de coordinar, orientar i planificar les activitats de l'educació permanent en cada zona (barri, districte, municipi, comarca,...). En la mesura del possible, s'ha d'arribar a una "**finestreta única**" en la que la persona adulta trobi amb el màxim de facilitats els recursos públics que li permeten avançar en seva educació i formació integral. De la mateixa manera hi ha d'haver un **Consell únic** amb tot el personal/serveis que treballa en el centre.
- El nombre d'habitants, la ubicació i la modalitat no condiciona el model.
- La ubicació pot ser pròpia de titularitat municipal o de la Generalitat; pot ser ubicada en espais públics, ...
- Per facilitar l'accés a les persones adultes a qualsevol tipus d'educació permanent, s'haurien de promoure cada cop més centres d'educació de persones adultes integrals on s'imparteixin el màxim d'ensenyaments dels tres àmbits.

L'educació general i d'accés al sistema educatiu

- Ha de reconèixer l'**especificitat** d'aquest tipus d'educació, tan pel que es refereix a **centres**¹ com a **professorat**.
- Definir **centres d'educació de persones adultes** no és necessàriament equivalent a identificar un espai físic únic, sinó que, segons les necessitats, es podran crear centres que tinguin aules en locals ubicats en diversos indrets del municipi. Cada centre vertebrarà l'oferta educativa pública de tal manera que una persona que visqui a una població petita pugui tenir les mateixes avantatges i els mateixos drets de qui viu en nuclis grans i amb més oferta..
- Per a impartir les matèries específiques (sigui en la preparació de proves d'accés a Cicles i la Universitat, o altres) els centres d'adults podran establir **acords amb els IES** més propers, per tal de poder utilitzar instal·lacions i professorat (**dins el seu horari lectiu**). En aquest sentit rebutgem la substitució dels centres d'educació permanent d'adults per una nova versió dels nocturns dels IES, perquè el destinatari és diferent i en conseqüència les necessitats d'aprenentatge també. Encara més, és impensable qualsevol intent –mitjançant programes i Fundacions- d'imitar el vell model d'EPA franquista, en el que l'educació de persones adultes es pugui convertir en una perllongació de la jornada laboral dels professors dels IES, retribuïda amb un sobresou.

¹ En referim només a centres, doncs pensem que les actuals aules han d'integrar-se en els futurs centres d'educació de persones adultes .

- Tots els centres han de poder oferir les tres modalitats; presencial, semipresencial i a distància, per això els centres suport formen part dels centres d'educació de persones adultes.

Sobre el professorat.

- S'ha d'elaborar una **plantilla tipus** que s'avingui amb les especialitats pròpies dels ensenyaments que s'estan impartint a les escoles (GES, TICs, llengües, preparació de proves, etc...). Cal incloure altres professionals de l'educació: psicopedagogs, educadors socials,...
- El professorat d'educació de persones adultes ha de tenir una **formació específica** que l'**acrediti** per impartir aquests tipus d'educació. Cal avançar cap a una titulació específica d'educació de persones adultes.
- **Equiparació** dels professorat de Secundària (grup A) i el de Primària (grup B): 18 hores lectives. Caracterització i tractament del professorat de Primària tal i com es fa als IES. La finalitat és assolir a tots els nivells d'educació un cos únic.
- **Autonomia del centre** per a la distribució del professorat, per impartir els programes, amb les restriccions que la normativa determini.
- La llei ha de recollir una transitòria que insti a donar **estabilitat al professorat interí i substitut**.

Sobre el procediment per fer avançar un diàleg amb participació.

Cal un canvi d'actitud per part del Departament per permetre un debat profund i el reconeixement de les eines de que s'ha dotat el col·lectiu de professorat d'adults aquests anys per a treballar unitària i participativament. En aquest sentit cal que es reconegui com a interlocutor bàsic a la Mesa de l'Educació d'Adults de Catalunya.

3 de febrer de 2006

Text elaborat amb les aportacions individuals i col·lectives presentades a la Jornada de debat organitzades per la Mesa del 21 de gener, esmenades després pels centres i ratificat a l'assemblea del 3 de febrer.